

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ___ ” _____ 2020 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного/наукового спрямування
Управління діяльністю банків на фінансовому ринку
на тему: **«Методичні підходи до оцінки системного ризику
банківського сектору економіки»**

Виконавець:

студент факультету фінансів та
банківської справи

Ізбаш Богдан Вячеславович _____

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

Жердецька Лілія Вікторівна _____

/підпис/

АНОТАЦІЯ

Ізбаш Б. В. «Методичні підходи до оцінки системного ризику банківського сектору економіки».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного за спрямування «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглянуто трактування поняття «системний ризик» в сучасних дослідженнях. Проаналізовано сучасні методичні підходи до розпізнавання та оцінки системних кризових явищ економіки. Досліджено стан банківської системи на сучасному етапі. Адаптовано методи щодо визначення стану наявності системного ризику в банківській системі, досліджено епізоди системної кризи в Україні. Проведено аналіз циклічної та структурної складових системного ризику. Надано визначення основних властивостей системної банківської кризи на основі світового досвіду. Розроблено метод оцінки стану банківської системи на основі регресійного аналізу.

Ключові слова: системний ризик, банківська системна криза, концентрація, шок, дисбаланси.

ANNOTATION

Izbash B. «Methodical approaches to the systemic risk of the banking sector of the economy assessment»

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «Finance, banking and insurance » under the master's program «Banks ' activities management in the financial market ». – Odessa National Economic University. – Odessa, 2020.

The work deals with the theoretical aspects the interpretation of the concept of "systemic risk" in modern research. Modern methodological approaches to the recognition and assessment of systemic crisis phenomena of the economy are analyzed. The state of the banking system at the present stage is investigated. Methods for determining the state of systemic risk in the banking system are adapted, and episodes of the systemic crisis in Ukraine are studied. The analysis of cyclical and structural components of systemic risk is carried out. The main properties of a systemic banking crisis based on world experience are defined. A method for assessing the state of the banking system based on regression and correlation analysis is proposed.

Keywords: systemic risk, banking crisis, financial crisis, concentration, shock, imbalances.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ СИСТЕМНОГО РИЗИКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	8
1.1 Підходи до визначення категорії «системний ризик» в банківській діяльності	8
1.2 Науково-методичні підходи до оцінки системного ризику.....	14
1.3 Аналіз вітчизняного законодавства щодо регулювання системного ризику	19
Висновки до першого розділу.....	28
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ СИСТЕМНОГО РИЗИКУ НА БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	31
2.1 Оцінка впливу факторів агресивності банків на якість кредитної діяльності	31
2.2 Оцінка впливу макрофінансових факторів на реальний сектор економіки	40
2.3. Підходи до оцінки циклічної та структурної складової системного ризику.....	47
Висновки до другого розділу.....	65
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМНОГО РИЗИКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	68
3.1. Світовий досвід оцінки та регулювання системного ризику.....	68
3.2. Системні банківські кризи: ідентифікація та досвід регулювання....	76
Висновки до третього розділу.....	87
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	93
ДОДАТКИ	98

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що оцінка та управління системним ризиком, а також аналіз існуючих методів прогнозування внутрішньої та глобальної банківської кризи стають однією із пріоритетних задач в сучасній економічній науці. На сьогоднішній день глобальні фінансові кризи є природним явищем функціонування світового господарства. Нестабільність в світовій економіці здійснює вплив на макроекономічні показники держав, діяльність транснаціональних корпорацій, світові фінансові ринки, і тестує суб'єктів економічної діяльності на можливість вистояти перед внутрішніми та зовнішніми шоками, відсіюючи ненадійні та «крихкі» інститути. Банківські установи являють собою фундамент банкоцентричних фінансових систем, отже проявом глобальної економічної кризи є зниження основних показників платоспроможності та надійності банків. Глобалізація є ключовою тенденцією світової економіки початку 20-го століття. Світова фінансова система чітко відображає цей інтеграційний процес. Банки різних країн пов'язані через систему взаємного кредитування, міжнародні платіжні системи та фондові ринки. З поглибленням процесу глобалізації та інтеграції фінансових систем діяльність найбільших банків виходить за межі однієї країни, таким чином погіршення показників одного банку може спричинити накопиченню ризиків більше ніж в одній країні і спровокувати реалізацію кризи в світовій економіці. Емпірично ця ситуація підтвердилася у 2008 році – банкрутство американського інвестиційного банку Lehman Brothers Holdings прийнято вважати відправною точкою початку кризи тих років. Що призводить до прояву економічних криз і накопиченню системного ризику. Сучасні економісти, національні регулятори та світові фінансові інститути по-різному трактують поняття «системного ризику». Розкриття поняття залежить від суб'єктивного сприйняття цього явища, об'єкта та предмета, масштаба проведених досліджень, що ускладнює проведення подальших досліджень. Отже, аналіз

існуючих трактувань поняття та визначення основної суті є важливою частиною роботи.

Метою роботи є поглиблення науково-методичних засад оцінки системних ризиків у банківському секторі економіки та розробка рекомендацій щодо їхнього регулювання.

Об'єктом роботи є теоретичні засади та методичний інструментарій оцінки системного ризику в банківській діяльності.

Предметом дослідження є науково-методичні підходи до розпізнавання виявлення передумов, реалізації та оцінки втрат від кризових явищ в банківській системі та реалізації системного ризику.

Досягнення поставленої мети є можливим через послідовне розв'язання таких завдань:

- дослідження розвитку понять «системний ризик» та «системна банківська криза», аналіз теоретичних розробок вчених-економістів та міжнародних організацій з цього питання;
- аналіз науково-методичних підходів оцінки та розпізнавання системної банківської кризи;
- аналіз вітчизняного законодавства щодо регулювання системного ризику;
- оцінка впливу факторів агресивності банків на якість кредитної діяльності;
- оцінка впливу макрофінансових факторів на реальний сектор економіки;
- дослідження стану банківської системи на предмет наявності системної кризи, застосування наукових підходів щодо ідентифікації банківської системної кризи в системі;
- оцінки циклічної та структурної складової системного ризику;
- аналіз міжнародного досвіду регулювання системних банківських криз та визначення характерних ознак системного ризику;
- дослідження ефективності інструментів макропруденційної політики в Україні.

У роботі було використано загальнонаукові та конкретно економічні методи дослідження: метод індукції – для формулювання узагальнень,

теоретичних висновків на основі вивчення окремих фактів настання криз в економічних системах країн світу, метод дедукції – для побудови узагальнюючих теоретичних висновків, діалектичний метод – для дослідження розвитку економічних явищ та процесів, метод наукової абстракції – для виявлення найсуттєвіших сторін економічних процесів, методи аналізу та синтезу, статистичні методи – для характеристики об'єктивних закономірностей на основі аналізу та порівняння динамічних рядів, графічний та табличний методи – для відображення емпіричних даних та результатів аналізу і схематичного їх подання; структурний підхід – для детального дослідження взаємопов'язаних елементів об'єкту дослідження, економіко-математичні методи та методи математичної статистики, в тому числі регресійно-кореляційний аналіз для оцінки впливу факторів та виявлення тісноти зв'язку між показниками.

Інформаційну базу дослідження становлять закони і нормативні акти України щодо управління ризиками, публікації НБУ та міжнародних регулюючих організацій, публікації та праці вітчизняних та зарубіжних вчених.

Для досягнення поставлених задач всі розрахунки проводилися за допомогою програмного забезпечення Microsoft Office Excel.

Наукова новизна одержаних результатів. В роботі набули подальшого розвитку теоретичні розробки щодо категорії «системний ризик». Побудовано регресійну модель, яка дозволяє оцінити вплив визначеного нами переліку факторів на накопичені дисбаланси в системі. Проведено оцінку системного ризику окремо за циклічною та структурною складовою. Проаналізовано стан банківської системи України на предмет накопичених дисбалансів та визначено головні негативні тенденції банківської системи на сучасному етапі розвитку.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна магістерська робота є самостійно виконаним дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися у науковій роботі за темою «Методи розпізнавання системних

ризиків в банківському секторі економіки України» на VII Міжнародному конкурсі студентських наукових робіт «Кредитно-банківська система: історія, сучасність та перспективи розвитку».

Публікації. VII Міжнародний конкурс студентських наукових робіт «Кредитно-банківська система: історія, сучасність та перспективи розвитку», тема наукової роботи: «Методи розпізнавання системних ризиків в банківському секторі економіки України», Київ, 2020; III Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція студентів, аспірантів і молодих вчених "Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в цифровій економіці», тема: «Тенденції розвитку ринку Fintech», Дніпро, 2020 рік; VII Міжнародна науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Актуальні проблеми маркетингового менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки», тема «Актуальні проблеми управління інноваційним потенціалом банку», Луцьк, 2020 рік.

Структура та обсяг роботи: робота складається з 90 сторінок, 12 таблиць, 29 ілюстрацій, 20 додатків, список використаних джерел містить 67 пунктів.

ВИСНОВКИ

В роботі було досліджено розвиток поняття «системний ризик» та «системна банківська криза», проаналізовано теоретичні розробки вчених-економістів та міжнародних організацій з цього питання та науково-методичні підходи до оцінки та розпізнавання системної банківської кризи, визначено стан банківської системи на предмет наявності системної кризи, основні елементи категорії «системний ризик» та «системна криза» на основі аналізу міжнародного досвіду регулювання, досліджено роль банківського сектору в накопиченні дисбалансів в економіці на основі минулих криз в країнах світу. На сьогоднішній день в економічній літературі існує чимало підходів до трактування категорії «системний ризик», при чому більшість існуючих теоретичних розробок розкривають сутність цього поняття з точки зору таких його властивостей, як ефект зараження, вплив на реальний сектор, значна дестабілізація фінансової системи та погіршення показників надійності одного із важливих суб'єктів фінансової системи. З точки зору повноти визначення є різними, наприклад, не у всіх джерелах кінцевим результатом реалізації системного ризику є вплив на реальний сектор економіки. Існує система методів, які дозволяються визначити вплив системного ризику на економічну, в тому числі банківську систему на різних етапах кризи, інструменти, які мають різне цільове спрямування: прогнозування, дослідження вірогідності настання, ідентифікація каналів поширення, визначення втрат внаслідок реалізації банківської системної кризи та ін. В вітчизняній банківській практиці регулятором використовуються макрострес-тестування. Перевагою цього методу є можливість визначення впливу показників інших галузей економіки на ефективність банківської системи, а також виявлення зворотнього зв'язку.

Нами було проведено кореляційний та регресійний аналіз показників наступними напрямками: впливу показнику ринкової частки банків на

показники агресивності та ефективності діяльності, а також макрофінансових показників на валовий внутрішній продукт. Отже, за результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

- Банківській системі України на сучасному етапі характерна централізація капіталу з боку великих державних та іноземних банків, теоретично, в умовах ринкової економіки це може мати негативні наслідки (зниження рівня конкуренції на ринку банківських послуг, концентрація ризиків, посилення зв'язку із станом світової фінансової системи, падіння якості банківського обслуговування і управління активами, внаслідок масштабу та ін.).
- Гіпотезу щодо зв'язку ринкової частки та агресивністю діяльності банків підтверджують результати аналізу взаємозв'язку показнику кредитного ризику - ніж більшу ринкову частку має банк, тим більшим є значення цього показника. По групі СББ цю гіпотезу підтверджує також показник співвідношення власного капіталу банку до активів, коефіцієнт кореляції має негативне значення, що свідчить про зниження цього показника при зростанні ринкової частки, показники співвідношення депозитів до власного капіталу та частка NPL також свідчать про негативний зв'язок. По групі іноземних банків негативну тенденцію відображає тільки співвідношення власного капіталу до активів. Щодо валютних ризиків, слід зазначити, що негативні тенденції спостерігаються за показником відкритої довгої валютної позиції – і по банківській системі, і по групі СББ. Гіпотезу щодо негативного впливу ринкової частки банків було частково спростовано. Тісний зв'язок між показниками ефективності діяльності банків відсутній, а коефіцієнт кореляції має позитивне значення. Проте за показником чистої процентної маржі по системі та за групою іноземних банків існує негативний зв'язок, що свідчить про зниження результативності кредитної діяльності із зростанням ринкової частки.

За результатами регресійного аналізу макрофінансових показників - найбільший вплив на залежну змінну здійснює показник співвідношення власного капіталу до активів по системі, отже епізодам економічного зростання характерним є високий ступінь надійності банківської системи. Другим за рівнем впливу є показник концентрації (ринкова частка 5-ти найбільших банків) – його коефіцієнт становить -2,56, показник має негативне значення, це свідчить про негативний вплив зростання концентрації в банківській системі на індекс зростання ВВП. Значним є вплив показнику частки NPL до кредитного портфеля банків, отже, внаслідок зростання темпів кредитування збільшується частка непрацюючих активів у системі за визначений інтервал часу (1 рік) це має позитивний вплив на індекс росту ВВП (що теоретично є суперечливим явищем, можливо потрібно збільшити часовий лаг). Меншим є вплив показників кредитного портфеля банків до ВВП, співвідношення державного боргу до ВВП, частки кредитів, наданих в ін. валюті ($t-1$) та індексу фінансового стресу на початок періоду. За результатами аналізу із використанням моделі HEAT-MAP, можна зробити наступні висновки: рентабельність банків протягом аналізованого періоду зростає (до 01.03.2020), якість активів – спадає, це може свідчити про зростання ризик-апетиту банків, що може спровокувати настання кризи. Це твердження також підтверджує невідповідність показників ліквідності рекомендованим значенням та значне падіння показників маржі, скоригованої на ризик та показників прибутковості станом на останню звітну дату. Проте помітним є позитивний вплив докапіталізації банків, що позитивно впливає на адекватність капіталу банків у вибірці, але недостатньо.

Зарубіжні дослідники зазначають, що процес реалізації системного ризику починається з шоку, при цьому чим більш системно значущими є інститути, на які він впливає в першу чергу, тим сильніше його вплив на фінансову систему, далі подія передається по взаємопов'язаних каналах зараження, і внаслідок дії трансмісійного механізму впливає на показники

реального сектору. Визначну роль в банківському секторі відіграє мережевий ефект. Банківські кризи мають негативні наслідки, які призводять до сталого зниження економічної активності, фінансового посередництва та добробуту суспільства. та супроводжуються характерною реакцією банків на втрати в банківській системі, і відповідає двом ознакам: явні ознаки фінансового неблагополуччя в банківській системі (втрати доходів та/або ліквідація банків); втручання в банківський сектор. З урахуванням негативної динаміки інших макрофінансових показників погіршення показників економічної системи є невідворотніми. Зв'язок боргових криз із банківськими простежується при аналізі зростання державних витрат на підтримку фінансового сектору, що у деяких випадках може призвести до зростання державного боргу, втрат виробництва. Важливим також є той факт, що об'єктивні глобалізаційні процеси є невід'ємною рисою розвитку фінансової системи країн світу, проте неефективні дії регуляторів під час вимушеної лібералізації можуть поглибити кризові явища, та в довгостроковій перспективі спричинити розгортання більш масштабної системної фінансової кризи.

Отже, на сучасному етапі розвитку за рахунок дій національного регулятора, економічного становища та поточного стану банківської системи можна говорити про наявність певних ознак системного ризику. Це характеризується високим рівнем концентрації, необхідністю підтримки банків з боку держави, значного рівня частки непрацюючих кредитів, значною часткою іноземних банків та їх перевагами над вітчизняними та іншими факторами. Виходячі із ситуації, яка склалася внаслідок пандемії, і різкого стимулювання кредитної активності, у разі неготовності кредиторів, позичальників і системи взагалі до зростання темпів кредитування, а також у разі реалізації шокової події, настання системної банківської кризи є очевидним. На сьогоднішній день, значення показників діяльності банків знаходяться в межах допустимого значення, наявність надмірного кредитування також відсутня, отже ситуацію у банківському секторі можна визначити як граничну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андріїв М.Ю.: Моделювання діяльності сучасної банківської системи. Економічний журнал. URL: <https://ej.hse.ru/2009-13-2/26547153.html>
2. Барановський О.І. Сутність і різновиди фінансових криз. О.І. Барановський. Фінанси України. - 2009. - № 5. - С. 3 - 20.
3. Барановський О.І. Предтечі фінансових криз. Журнал Міністерства фінансів України «Фінанси України», №3, 2009. С. 3-22.
4. Ваксман О. Системний ризик зростає. URL: <http://www.banki.ru/news/bankpress/?id=7292982>
5. Вахненко Т.П. Тягар державного боргу: теоретичний аспект. Економіка України. № 3. с. 19-21.
6. Глосарій банківської термінології. НБУ. URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123653&cat_id=123321
7. Говтвань О. Дж. Методологія та досвід прогнозування грошово-банківської системи. Прес, 2009. 360 с.
8. Гринчук А. Л. Ризики банківської діяльності та основні методи оцінки. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/4147/1/Гринчук%20А.%20Л.%20Ризики%20банківської%20діяльності%20та%20основні%20методи%20оцінки.pdf>
9. Долгова Е. В. Системний ризик в сучасному світі: поняття, оцінка, управління. Е. В. Долгова, Е. Е. Васильєва. 41. – 2016. – №1. – С. 112–116.
10. Жаліло П.А. Деформації моделі економічного зростання в умовах політико-економічного циклу й перспективи їх подолання . Фінанси України. 2007. № 10. с.11-14.
11. Жердецька Л.В. Макропруденційна політика: світовий досвід та українська практика. Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць. – 2016. URL: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2016/60/pdf/239-246.pdf>
12. Жердецька Л. В. Системний ризик банківського сектору економіки: теорія, оцінка та регулювання: дис. докт. ек. наук. Жердецька Лілія Вікторівна – Одеса, 2018.
13. Закон України «Про Національний банк України» №679-XIV від 20.05.1999 року (ост. ред. від 13.05.2020 №590-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

14. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» № 79-IX від 28.04.2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>
15. Закон України «Про банки та банківську діяльність» №2121-III від 07.12.2000 року (ост. ред. від 17.07.2020 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
16. Караєв А.К. Гуєв Т.А. Мережеві ефекти та ризики у банківській системі. Конкурентоспособность в глобальном мире: экономика, наука, технологии. - 2016. - № 6. - С. 107 - 116.
17. Карпенко Г.В., Башко В.Й. Аналіз основних факторів інфляції в Україні. Фінанси України. 2008. № 11.
18. Козюк В. Макропруденційна політика: орієнтири для України. URL: <https://medium.com/@KSE/макропруденційна-політика-орієнтири-для-україни-34d02ae156f3>.
19. Лавренюк В.В., Шевчук В.В. Сутність та оцінка системного ризику з позиції ліквідності банківської системи. Проблеми економіки. 2016, URL: <http://oaji.net/articles/2017/728-1487342738.pdf>
20. Лещенко В.В. Державне регулювання банківської діяльності в Україні: нагляд на основі ризиків. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/138/files/a35605f8-0657-4eb1-894d-6861ee8bee9c.pdf>
21. НБУ. Макропруденційна політика. URL: <https://bank.gov.ua/stability/macro>.
22. Мащенко Е.В. Прогнозування економічних криз в умовах сучасних світогосподарських відносин / Е.В.Мащенко— К., 2003. — 192 с.
23. Онищенко Ю.І. Рімко О.А. Підходи до визначення системних банків в національних банківських системах. Економічні студії. № 2(10). с. 129-133.
24. Офіційну Інтернет-представництво Асоціації банків України. URL: <http://www.aub.com.ua>
25. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
26. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.
27. Перський Ю. К., Фрейман Е. Н. Кластерно-мережеве виявлення трансакційного сектору економіки // Фундаментальні дослідження. 2014. № 9–7. С. 1585–1589.
28. Покатаєва О. В., Славкіна М. А. Оцінювання системного ризику як інструмент забезпечення економічної безпеки банківського сектору національної економіки. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. URL: http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_1_2019ua/35.pdf

29. Поліщук А.І. Основні типи банківських ризиків. Фінанси і кредит. Банківська діяльність. 25 (313)- 2008, с. 20-21.
30. Про визначення системно важливих банків // <https://old.bank.gov.ua/document/download?docId=98181796>.
31. Постанова Правління Національного банку України №64 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>
32. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» № 368 від 28.08.2001 року (ост. ред. від 18.06.2020 року) . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
33. Рассказов В.Є. Вимір фінансового зараження на прикладі моделювання ризику банківського дефолту. Фінанси, грошовий обіг та кредит. Вісник фінансового університету, с. 54-61.
34. Рисін В. В. Системний ризик банківського сектора: сутність, форми та чинники. Ефективна економіка. 2010. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=184>
35. Сушко Н. М. Теоретичні підходи до визначення сутності системних ризиків банківської діяльності. URL: <https://studfile.net/preview/8068374/>
36. Суєтін А. О причинах современного финансового кризиса . Суєтін А. Вопросы экономики. – 2013. - №1. – С. 40-51.
37. Чемерис Д., Заруба Ю. Системний ризик у діяльності фінансового сектора: передумови, джерела та фактори. Вісник НБУ. 2012. № 9. С. 42–
39. Чигринець О. РИЗИКИ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8131/1/risk.pdf>
40. Шелудько Н.М., Шкляр А.І. Фінансові кризи на ринках, що розвиваються: теоретичні та емпіричні аспекти аналізу. Фінанси України. 2008. № 11. с.12-41.
41. IMF Working Paper. Systemic Banking Crises Revisited. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2018/09/14/Systemic-Banking-Crises-Revisited-46232>
42. Dimitrios Bisias, Mark Flood, Andrew W. Lo, Stavros Valavanis, OFFICE OF FINANCIAL RESEARCH. A Survey of Systemic Risk Analytics. URL: https://www.treasury.gov/initiatives/wsr/ofr/Documents/OFRwp0001_BisiasFloodLoValavanis_ASurveyOfSystemicRiskAnalytics.pdf
43. FOURTH JOINT CENTRAL BANK. Research conferenc. Risk measurement and systemic risk. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/riskmeasurementandsystemicrisk200704en.pdf>

44. Kaufman G. G., Scott K. E. What Is Systemic Risk, and Do Bank Regulators Retard or Contribute to It? *The Independent Review*. Vol. VII, no. 3. 2003. pp. 371–391.
45. Hendricks, Darryll. Defining Systemic Risk. The Pew Financial Reform Project. 2009. Briefing Paper № 1. URL: <http://fic.wharton.upenn.edu/fic/Policy%20page/PTFNote-1-Defining-Systemic-Risk-TF-Correction.pdf>
46. European Systemic Risk Board. URL: <http://esrb.europa.eu>
47. Sovereign Defaults: Moving Higher Again in 2003? — Reprinted for Rating Direct. — September, URL: https://www.moodys.com/Pages/Sovereign-Default-Research.aspx?stop_mobi=yes
48. Detragiache E., Spilimbergo A. Crises and Liquidity: Evidence and Interpretation Crisis Landing: A Test. — Washington: International Monetary Fund. — IMF Working Paper. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2001/wp0102.pdf>
49. Pescatori A., Sy A. Debt Crises and the Development of International Capital Markets. — Washington. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2004/wp0444.pdf>
50. Nier, E., Yang, J., Yorulmazer, T., Alentorn, A., Network Models and Financial Stability, *Journal of Economic Dynamics and Control*, 31 (2007), p. 2033-2060.
51. Paweł Smaga. The Concept of Systemic Risk, *London school of economic and political science*, p. 2-8. URL: <http://eprints.lse.ac.uk/61214/1/sp-5.pdf>
52. Allen, F., and Carletti, E. (2011). Systemic Risk and Macroprudential Regulation. University of Pennsylvania and European University Institute. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137034250_11
53. Galati, G., and Moessner R. (2010). Macroprudential policy - a literature review. DNB Working Paper No. 267. URL: https://www.dnb.nl/binaries/267%20-%20Macroprudential_tcm46-243120.pdf
54. Chan-Lau, J. A. (2013). Systemic Risk Assessment and Oversight. <https://www.aimspress.com/fileOther/PDF/QFE/QFE-02-02-468.pdf>
55. DNB Working Paper № 267. URL: https://www.dnb.nl/binaries/267%20-%20Macroprudential_tcm46-243120.pdf
56. Stijn Claessens and Neeltje van Horen. The Impact of the Global Financial Crisis on Banking Globalization. URL: https://www.dnb.nl/en/binaries/CvH_Banking%20globalization%20-%20IMFER%20FINAL_tcm47-332298.pdf
57. Bank of International Settlements (BIS), 2014, “EME Banking Systems and Regional Financial Integration”, URL: <https://www.bis.org/publ/cgfs51.pdf>
58. Degryse, H, M A Elahi and M F Penas (2013): “Determinants of Banking System Fragility: A Regional Perspective”, ECB Working Paper Series, URL:

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1567.pdf?b32d20db42edf500568f538487967a47>

59. Financial Stability Board, International Monetary Fund and World Bank (2011): “Financial stability issues in emerging market and developing economies”, Report to the G20 Finance Ministers and Central Bank Governors. URL: <https://www.imf.org/external/np/g20/pdf/110211.pdf>

60. De Haas, R and I van Lelyveld (2010): “Internal capital markets and lending by multinational bank subsidiaries”, Journal of Financial Intermediation, vol 19, URL: https://www.ebrd.com/downloads/research/economics/publications/De_Haas-Van_Lelyveld_JFI_2010.pdf

61. Bank for International Settlements (2013a): “Highlights of the BIS international statistics”, BIS Quarterly Review, URL: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1309.htm

62. Bisias, D. et al. «A Survey of Systemic Risk Analytics», URL: https://www.treasury.gov/initiatives/wsr/ofr/Documents/OFRwp0001_BisiasFloodLoValavanis_ASurveyOfSystemicRiskAnalytics.pdf

63. Peek, J., and E. Rosengren, 2000, Collateral damage: effects of the Japanese banking crisis on real activity in the United States, American Economic Review, URL:

<https://uh.edu/~bsorensen/Peek&Rosengren.2000.Collateral%20damage.AER.pdf>

64. Laeven L., Valencia F. Systemic Banking Crises Revisited. IMF. 2018. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2018/09/14/Systemic-Banking-Crises-Revisited-46232>

65. Weistroffer C. Identifying systemically important financial institutions (SIFIs). Deutsche Bank Research. – August 11, 2011. – 19 p.

58. Maurerand H, Grussenmeyer P. Financial assistance measures in the euro area from 2008 to 2013: statistical framework and fiscal impact// Statistics Paper Series. – European Central Bank 2013. – 40 p.

66. Bastos E. e Santos, R. Cont. The Brazilian Interbank Network Structure and 67. Systemic Risk. Banco Central do Brasil. Working Paper Series. October 2010. URL: <http://www.bcb.gov.br/?english>

67. Systematic Risk Defenition. URL: <https://www.wallstreetmojo.com/full-access-bundle/?btnz=limited-period-offer>